

Gerçekliğin kırıldığı an

Murat Gülsoy'un son romanı
Karanlığın Aynasında, klasik bir aşk hikâyesi formatında başlasa da giderek zihnin labirentlerine taşınan ve gerçeklik duygusunu sorgulayan bir bilmeceye dönüşüyor. **ELİF TANRIYAR** kitabı anlattı ve **Murat Gülsoy'a son romanını sordu**

Murat Gülsoy, yeni romanı *Karanlığın Aynasında*'da, daha önceki yapıtlarında olduğu gibi, bir kez daha romandaki gerçekliğin peşine düşüyor. Esas olarak romanın kendi kendisi üstüne konuşmaya başlamasını, sonsuz bir döngü yaratmayı amaçlayan Gülsoy, bunu kurmak için de ilk başta son derece klasik bir aşk hikâyesi görünümünde başlıyor romanına.

Hikâye, bir hastanenin acil servisinde nöbetçi doktor Orhan ile geçirdiği bir panik atak krizi nedeniyle acile gelen tiyatro oyuncusu Ece'nin birbirlerine ilk görüşte (ve hatta birbirlerini görmeden!) âşık olmalarıyla başlıyor. Tuhaf bir tanışıklık, bir tür deja vu duygusu da içeren bu aşkla, doktorumuz neredeyse kanat takıp uçarken, bir yandan da Ece ve onun bohem arkadaşları aracılığıyla hiç tanımadığı, renkli bir dünyaya adım atıyor. Oysa Ece'yi tanımadan önce son derece sıradan bir hayatı vardır Orhan'ın. Babasını ve ikizi amcasını yıllar önce bir trafik kazasında, kısa bir süre sonra da annesini kaybetmiştir. Hayattaki tek yakınları ona amcasından yadigar kalan yengesi ve tüm hayatını evde geçiren şifofren kuzeni Sarp'tır. Sürekli hayaller içinde yaşayan Sarp, bir yandan da hep bir şeyler yazarak defterlerine.

Ote yandan Ece'nin de çok acıkl bir geçmişi vardır. Babasını hiç tanımayan Ece'nin, annesi de para kazanmak için eski bir köşkte yaşayan, zengin ve çok yaşlı bir kadının bakımını üstlenmiştir. Tüm genç kızlığını o evde geçiren Ece, baba özlemini ise yaşlı kadının yurt dışında yaşayan ve ara sıra ziyarete gelen oğluya gidermeye çalışmıştır bir anlamda. Asi bir erenlik dönemi geçiren Ece, annesinin ölümünün ar-

dından durulmuş ve kendini tiyatroya adanmıştır artık. Bu iki kimsesiz ve yalnız insan aradıkları sevgi ve tutkuyu birbirlerinde bulurlar. Ancak bir gün Ece'nin beklenmedik bir biçimde kaybolmasıyla hem hikayenin gidişatı hem de gerçeklik duygusu yön değiştirir. Romanın ortasındaki bu kırılma noktasının ardından yazar Gülsoy, kahramanı Orhan'ın yanı sıra bizleri de bambaşka, tekinsiz bir dünyaya sokar. Orhan'ın hem kaybettiği Ece'yi hem de gerçeklik duygusunu yeniden bulması için tek çaresi her şeyi yeni baştan romanın içinde aramasıdır. Bu fikri de ona hikayenin içinde önemi gittikçe artmaya başlayan ve "hepimiz bir romanın içindeyiz," diyen Sarp vermiştir ona. Bu

noktadan sonra yaşanan her şeyi maketler aracılığıyla yeni baştan yaratıp anlamaya çalışan Orhan'ın, hızla hayal alemine geçtiğini ve deliliğin ince çizgisinde dolanmaya başladığını görürüz. Aklımızı kurcalayan bir diğer soru da romanın asıl kahramanının kimliği olmaya başlar. Orhan mı? Ece mi? Yoksa Sarp mı? Orhan'ın bir noktada Ece'ye dönüşmesi, Ece'nin varlığını sorgulamamıza neden olurken, aynı soruyu Sarp için de sorabiliriz. Yoksa Orhan ve Sarp aynı kişi midir? Hatta yazar başarıyla Ece ve yenge karakterlerinin bile birbirlerinin yansıması olup olmadığını sorgulatar bize. Yengeyle, Ece'nin evinin ikizlikleri kuşakları daha da artırır. Giderek kayganlaşan bir zemin üstünde, görüntüleri karşılıklı yansıtarak sonsuzlaştıran aynalarla dolu bir koridorda ilerlerken Orhan da, biz de, tüm gerçeklerin aydınlanacağı sona doğru soluk soluğa koşarsınız. Ama o son da, yalnızca yeni sorular çıkarır karşımıza.

USTALIKLI VE ZEKİCE

Gerçekliğin sürekli şekil değiştirdiği, son derece ustalık ve zeki bir biçimde kurgulanmış *Karanlığın Aynasında* romanında, referans noktalarımız ve ona bağlı olarak algılarımız değiştiğinde zaman ve mekân kavramları da yer değiştirmeye başlıyor. İki boyutlu gibi başlayan hikâyeye giderek boyut değiştiriyor, dönüp duran bir döngü içinde sonsuzluğa doğru düşüyor, üst üste biniyor. Anımlar her okuyuşta yer değiştiriyor, farklı okumalara açılım yapıyor. Bu okuyucuyu rahatsız eden onu sürekli düşünmeye teşvik eden hikayenin en ilginç yanlarından biri de Orhan, Ece ve Sarp karakterlerinden her birini merkeze yerleştirdiğinizde bambaşka sonuçlara karşlaşıyor olmanız. Her dönüşünde farklı bir desen gösteren çiçek dürbünleri gibi bu hikayenin kurgusu da her dönüşünde farklı algılar seriyor önümüze.

Hikâye her ne kadar, birinci tekil şahıs olarak Orhan'ın ağzından anlatılıyor olsa da onun sesini hiç duymuyoruz. Diğer karakterler bol bol konuşurken, o hep sessiz kalmayı tercih ediyor. Sessiz kalsa da varlığını hissettiren biri daha var romanda. O da bu romanın yazarı! Zaten başta Sarp olmak üzere Sarp ve Orhan da onun varlığını hissedip, bu konuda aralarında fikirler yürütüyorlar zaman zaman.

AYNALAR ÇOK ÖNEMLİ

Ayna metaforunun çok yoğun kullanıldığı ve neredeyse kurgunun bel kemiğini oluşturduğu *Karanlığın Aynasında*'da, ikizleşme ve labirent metaforlarıyla da sık sık karşılaşırız.

Karanlığın Aynasında'nın bir özelliği daha var. O da kendisinden bir önce gelen 602. Gece adlı inceleme kitabında Gülsoy'un teorik olarak üstünde durduğu sanat ve edebiyat kuramlarının bir anlamda pratiğe dönüşmüş hali olması. Gülsoy'un kapsamlı bir şekilde anlattığı; 'yazıda sonsuzluk döngüsü' ya da benzer motifler, bunun resimdeki karşılığı olan Velasquez'in *Las Meninas* ve Escher'in *Görecelik* adlı eserleri, ayna, labirent, ikizlik gibi metaforlar, yine Tanpınar, Atay ve Pamuk'taki ortak modernist izler hep bu romanda karşılığını buluyor. Bir anlamda *Karanlığın Aynasında* ve 602. Gece de sonuza dek birbirini yansıtan birer ayna görevini görüyor. Sonuç olarak *Karanlığın Aynasında*'nın ipuçlarını kovalamak için 602. Gece'yi de birlikte okumakta sonsuz fayda var.

Murat Gülsoy:

Okura ayna olmasını isterim

"Romanlar, öyküler klasik realist anlatımda ne yapıyor? Sanki çok düzenli bir gerçeklik varmış gibi bir vizyon yaratıyor. Her şeyi yerli yerine koyuyor ve biz de realist bir romanı okuyup bitirdiğimiz zaman, 'Dünya, gerçeklik böyle düzgün bir şey işte, bizim hayatımız gibi karmakarışık değil,' diye düşünüyoruz. Ve realist sanatın o düzgünlüğüne bakarak kendi hayatımızı da düzeltmeye çalışıyoruz aslında, sanki onu da düzgün bir hikâyeymiş gibi... Halbuki hayat çok karışık, düşüncelerimiz, duygularımız çok karışık. 'Edebiyat, sanat, işte bu karışıklığı gözler önüne serilebilir mi, bunu gündeme getirebilir mi?' ben bu-

nu anlatmaya çalıştım.

Hikaye bir süre sonra bir bulanıklık yaratıp, en sonunda da gittikçe çözümsüz bir yere doğru gidiyor. Bir de son satırına kadar, herhangi bir yerinde kestiğinizde başka şeyler düşüneceksiniz ama son satırıyla birlikte başka bir noktaya gidecek. O yüzden sonuna kadar okumadan da, onun üzerine bir şey söyleyemiyorum. Tabii bu bir delilik mi, gerçeküstü bir durum mu, gerçekten o adamın başına gelen olaylar mı? Bütün bunları sorgulatan bir tarafı var ama bir yandan da bizim gerçek hayatta içine düştüğümüz bazı bulanık durumları hatırlatır, çağırır da istiyor... Klasik

aşk romanlarında kadın ve erkeğin rolleri birbirinden ayırdır, bir araya geldiklerinde ise bir bütünleşme yaşanır ve bundan bir aşk şeması çıkar. Ben bu romanda biraz bunun dışına çıkıp, cinsiyet rollerinin üzerinden de bir daha geçtim.

Yani erkeğin de, kadının da sınırlarını birbirinin içinde erimesini denemek istedim. *Karanlığın Aynası*'nın okura da bir ayna olmasını arzu ederim. Onu okurken ya da okuduktan sonra öyle bir dehşeti hissetmesini, ne kadar akıllıym ya da hayatımda ne kadar akıl dışına yaklaştığım anlar oldu, olacak, oluyor diye düşünmesini..."

Karanlığın Aynasında,
Murat Gülsoy,
Can Yayınları,
238 s.,
14 TL